

Debats i bits

ELS NOSTRES AVANTPASSATS

Gonçal López-Pampló

Professor de Filologia Catalana a la UV

Fa unes setmanes vaig acabar les classes a la facultat. En l'última sessió de l'assignatura de literatura contemporània que impartia vaig parlar de dos autors que m'estime: Umberto Eco i Italo Calvino. Del primer m'entusiasmen els treballs teòrics i m'interessen les novel·les; del segon, em meravella tot, en especial aquella novel·la que sempre comença i mai no acaba, *Si una nit d'hivern un viatger*. Si vaig esmentar aquests autors és perquè els dos coincideixen en l'exploració dels límits entre la realitat i la ficció, una qüestió que també trobem en l'obra de Quim Monzó, l'escriptor a qui dedicàvem les darreres sessions del curs.

El cas és que sempre he pensat que un d'aquests límits és la memòria –la qual és, al seu torn, un dels grans temes de la història de la literatura. D'ací l'interés que ens desperten els nostres avantpassats: no els pròxims, els que coneguèrem, aquells de qui tenim record i a qui posem rostre, ni tan sols els anteriors, l'existència dels quals sabem per fotografies remotes o anècdotes llunyanes, sinó aquells que no sabem qui eren, i de qui encara podem saber-ho tot. D'aquesta passió –que m'atreveria a dir que és una de les passions del nostre temps– donen fe les

nombroses pàgines d'Internet dedicades a la cerca dels predecessors, que tenen un gran èxit, segons sembla, al món anglosaxó i, en particular, als Estats Units. La llarga història d'immigracions d'aquell país pot explicar aquest interès, però supose que també hi influeix una cultura diferent d'accés a la informació: em vénen al cap totes aquelles pel·lícules i sèries en què un ciutadà normal visita un arxiu o una biblioteca i obté amb facilitat dades que ací tardaríem setmanes a aconseguir. Un bon exemple és la pàgina dels arxius nacionals nord-americans (www.archives.gov), on trobem una secció dedicada als genealogistes. Adreçats al públic en general, cal destacar els serveis de l'empresa Ancestry (www.ancestry.com), especialitzada en la reconstrucció d'històries familiars. Potser em falla la memòria, però diria que la protagonista de *La filla de l'amant* (Bromera, 2008), d'A. M. Homes, recorre a un d'aquests serveis per aclarir la identitat de la seua autèntica mare, motor narratiu d'aquesta novel·la autobiogràfica. A tot això podem sumar moltes altres pàgines que permeten dibuixar i fins i tot compartir arbres genealògics, com ara la xarxa social MyHeritage (www.myheritage.es). Val a dir que l'interès pels ancestres

és també una qüestió que preocupa la comunitat científica. Al capdavant, la genètica és una ciència curiosa i indiscreta que, entre altres coses, transita els camins estranys i imprevisibles que fan i han fet possible l'existència de la vida a la terra. Així, em va causar una gran sensació la lectura de *Gens i genealogies* (Bromera / PUV, 2013), un llibre que explica, per exemple, les implicacions genètiques dels cognoms.

Però més enllà de la literatura i la ciència, l'interès pels avantpassats revela la dimensió extraordinària, inesgotable, del que en podríem dir «la microescala»: de cada un de nosaltres, tan petits i insignificants com som, es pot extraure el fil universal de la vida. Ma mare, durant els últims dos anys, ha mirat de reconstruir una part de la història familiar fent un seguiment dels propietaris d'un piset que tenim al cor mateix de València. Les seues indagacions s'aturen fa cosa de 160 anys, però tenim una pista que apunta a Jaume I. Fóra divertit comprovar que ell va ser el primer amo de la parcel·la que ara ocupa el nostre pis: ni que siga administrativa-ment, seríem parents llunyanos. Encara que, ben mirat, ja ho érem, en certa mesura...

La curiositat pels nostres antecessors també és una qüestió científica

